Warszawa, dnia 27. 11. 2013 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

p. J. Gideran

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 29.11.13 zał.
nr 9753 podpis Pilusko

BMzk-070-1214/ 47776 /13/MK

GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 28.11.13.
nr 5403 podpis Borusewicz

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Senatorów: Grzegorza Wojciechowskiego, Marka Martynowskiego, Andrzeja Pająka, Jana Marię Jackowskiego, Krzysztofa Słonia, Wojciecha Skurkiewicza, Wiesława Dobkowskiego, Kazimierza Jaworskiego, Zdzisława Pupę, Henryka Górskiego na 42. posiedzeniu Senatu w dniu 29 października 2013 r., przesłane przez Wicemarszałka Senatu RP przy piśmie z dnia 31 października 2013 r., znak: BPS/043-42-1845-MŚ/13, w załączeniu przesyłam stosowne wyjaśnienia.

Z poważaniem

Z up. MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU
GŁÓWNY KONSERWATOR PRZYRODY
Janusz Zaleski

Do wiadomości:
Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, (dot. PBrś-0741-10/13 (du-4217))

Odpowiedź na oświadczenie złożone przez Senatorów: Grzegorza Wojciechowskiego, Marka Martynowskiego, Andrzeja Pająka, Jana Marię Jackowskiego, Krzysztofa Słonia, Wojciecha Skurkiewicza, Wiesława Dobkowskiego, Kazimierza Jaworskiego, Zdzisława Pupę, Henryka Górskiego na 42. posiedzeniu Senatu w dniu 29 października 2013 r.

W odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Pana Senatora Grzegorza Wojciechowskiego wspólnie z innymi Senatorami na 42. posiedzeniu Senatu w dniu 29 października 2013 r., w sprawie możliwości regulacji, pogłębiania koryt rzek, cieków wodnych na obszarach Natura 2000, w załączeniu przedstawiam stanowisko.

Zgodnie przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn zm.) ochrona obszarów Natura 2000 opiera się przede wszystkim na ograniczaniu działań mogących w znaczący sposób pogorszyć właściwy stan ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, zabrania się podejmowania działań, mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony danego obszaru Natura 2000. Należy podkreślić, że przepis ten dotyczy wszystkich działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, niezależnie od ich położenia względem obszaru. Nie oznacza on jednak, że na obszarach Natura 2000 nie można realizować przedsięwzięć. Kwestia oddziaływania poszczególnych działań jest natomiast każdorazowo przedmiotem indywidualnej oceny dokonywanej przez właściwe organy administracji.

W przypadku przedsięwzięć zaliczonych do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tzw. I i II grupa przedsięwzięć) ocena ta przeprowadzana jest w ramach oceny oddziaływania na środowisko, kończącej się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Obecnie rodzaje tych przedsięwzięć określone są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397, z późn. zm.). Zgodnie z ww. rozporządzeniem przedsięwzięciem z II grupy jest regulacja wód (§ 3 ust.1 pkt 65). Wobec powyższego prace polegające na regulacji rzek, w tym pogłębianie koryt rzek i cieków, wymagają uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, przed wydaniem której rozważona zostanie możliwość oddziaływania ww. inwestycji na środowisko, w tym na zdrowie i życie ludzi oraz na walory przyrodnicze.

Jednocześnie należy podkreślić, że nowoczesna ochrona przeciwpowodziowa odchodzi od tradycyjnie technicznego, wąsko pojmowanego, sposobu radzenia sobie z powodziami na rzecz znacznie szerszego podejścia. Pierwszym i najważniejszym narzędziem w ramach zapobiegania powodziom winno być właściwe gospodarowanie przestrzenią w dolinach rzek, a nie realizacja kosztownych inwestycji nadmiernie ingerujących w ekosystemy rzeczne. Z powyższym łączy się postulat „oddania rzekom należnej im przestrzeni", co oznacza zgodę na wylewanie rzek w miejscach gdzie wylewy te powodują najmniejsze straty – np. na łąki czy nieużytki. Powoduje to zmniejszenie zagrożenia powodziowego (poprzez zmniejszenie ilości prowadzonej wody) na terenach, na których potencjalne straty byłyby dużo większe. Innymi słowy – bardziej opłaca się pozwolić, by rzeka wylała na pewnych jej odcinkach, co wiązałoby się z wypłaceniem właścicielom zalanych gruntów stosownych odszkodowań, niż utrzymywać wały wzdłuż całych (lub prawie całych) odcinków cieków lub regulować rzeki i tym samym przyczyniać się do wzrostu zagrożenia powodziowego na dolnych odcinkach rzek.

Prostowanie i pogłębianie koryta rzeki nie tylko zubaża doliny rzeczne pod względem przyrodniczym (zaliczane do najcenniejszych ekosystemów i korytarzy ekologicznych), ale z punktu widzenia ochrony przeciwpowodziowej jest bardzo wątpliwe. W lokalnej skali przyśpiesza to spływ

wód, co rzeczywiście może ograniczyć wylewy, natomiast jeśli spojrzymy na problem w skali całego dorzecza, to działanie to zwiększa ryzyko powodziowe poniżej tych odcinków. Przyśpieszanie spływu na dopływach rzeki głównej gwałtownie zwiększa (poprzez kumulację efektu z tychże dopływów) ryzyko wystąpienia wysokich przepływów na samej rzece głównej.

Naturalne ekosystemy, zwłaszcza lasy, obszary podmokłe i torfowiska, pełnią istotną, rolę przeciwpowodziową – działając jak gąbka – gromadzą olbrzymie ilości wody, co z jednej strony zmniejsza odpływ do cieków w okresie zagrożenia powodziowego, a z drugiej łagodzi negatywne skutki suszy, dzięki sukcesywnemu uwalnianiu zretencjonowanej wody. Jest to przykład tzw. usług środowiskowych, które wpływają na dobrobyt człowieka, a dokonują się za darmo, bez ponoszenia przez państwo nakładów finansowych. W interesie polityki przeciwpowodziowej leży zatem utrzymanie i odtwarzanie naturalnych ekosystemów retencjonujących wodę.

Reasumując, właściwa polityka przeciwpowodziowa nie stoi w sprzeczności z wymogami ochrony przyrody. Opracowanie skutecznych, a jednocześnie efektywnych ekologicznie i ekonomicznie rozwiązań przeciwpowodziowych ciąży w głównej mierze na zarządcach cieków. Staraniem Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska opracowano broszurę „Natura 2000 w gospodarce wodnej" oraz obszerniejszą publikację „Natura 2000 a gospodarka wodna". Znaczna część tych opracowań poświęcona jest tematyce regulacji rzek i potoków, wałom i polderom przeciwpowodziowym oraz oczyszczaniu i utrzymaniu koryt rzecznych. Bez wątpienia treść tych publikacji może posłużyć do opracowania właściwych metod łagodzenia skutków powodzi z zachowaniem wymogów ochrony przyrody.

z up. MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU
GŁÓWNY KONSERWATOR PRZYRODY
Janusz Zaleski